

ПРОБЛЕМА ИНТЕГРАЦИИ СПОРТА С ИСКУССТВОМ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ

Бацунов С.Н. (г. Запорожье)

Аннотация

В статье даётся анализ основных направлений и путей интеграции спорта с искусством.

Ключевые слова

ИНТЕГРАЦИЯ, ИСКУССТВО, СПОРТ, ДУХОВНЫЕ ЦЕННОСТИ, ЭСТЕТИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ, ГУМАНИСТИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ.

Введение

Спорт и искусство – два существенно отличающихся друг от друга элемента культуры. Некоторые их различия связаны с самой природой этих явлений, и поэтому не могут быть устранены. Но есть различия, которые носят временный характер и в принципе, при определённых условиях могут быть преодолены, по крайней мере, уменьшены, на основе чего возможно сближение спорта и искусства, “сглаживание” различий между ними. Это и составляет один аспект интеграции спорта с искусством. По каким параметрам не только возможно, но и необходимо сближение спорта с искусством? Применительно к спорту речь идёт, прежде всего, о его эстетическом и духовно-нравственном содержании.

По своему эстетическому и духовно-нравственному потенциалу спорт не уступает другим формам и видам современной культуры. Однако эстетический потенциал спорта в настоящее время реализуется недостаточно полно и эффективно, а вместе с тем наблюдается определённая девальвация нравственных и других духовных ценностей в спорте, особенно в спорте высших достижений.

Поэтому повышение эстетической и духовно-нравственной значимости спорта представляется нам одним из наиболее важных направлений его сближения с искусством, в котором наиболее ярко представлены эстетические и другие духовные ценности.

Цель статьи

Теоретический анализ обсуждаемой проблемы предусматривает уточнение понятий “интеграция” спорта и искусства, определение основных направлений и путей этой интеграции, а также самой её необходимости.

Обсуждение проблемы

Под интеграцией обычно понимают: процесс и результат сближения разнородных явлений и процесс возникновения и укрепления связей, возрастания объёма, частоты, интенсивности взаимодействия между ранее разъединёнными, неупорядоченными явлениями, элементами системы, результатом, которого является объединение этих явлений в единое целое, повышение степени целостности и эффективности действия системы.

Данный процесс и его результаты рассматривается как противоположный дифференциации: процессу и результату возникновения из единого целого разнородных явлений, усиления различий между ними и процессу ослабления, прекращения связей, взаимодействий между элементами системы.

Исходя из этого, под интеграцией спорта и искусства целесообразно понимать: процесс и результат сближения по ряду параметров этих двух элементов культуры и процесс, и результат укрепления связи, усиления взаимодействия между ними [1].

Некоторые исследователи, не признающие принципиального различия между спортом и искусством, под интеграцией данных элементов культуры понимают их фактическое слияние, совпадение, отождествление. Главное направление интеграции они усматривают в преобразовании спорта в определённую разновидность искусства. Насколько реально повышение духовно-нравственной и эстетической значимости спорта? Что для этого необходимо сделать в первую очередь?

Для ответа на эти вопросы важно учитывать те социальные барьеры, которые препятствуют в настоящее время практической реализации огромного духовного, эстетического и нравственного потенциала спорта, а значит, снижают его духовно-нравственную и эстетическую ценность [2].

К числу таких барьеров, связанных с самим спортом, социально-педагогической деятельностью в спорте, относятся следующие:

1) негативные особенности используемой модели организации и проведения спортивных соревнований (акцент на соперничество, конкуренцию, материальное поощрение победителей без учёта нравственных, эстетических и других аспектов их поведения, раздельное участие инвалидов и не инвалидов и т.д.);

2) преимущественная ориентация специалистов, ведущих спортивную работу с населением, детьми и подростками, лишь на решение задач физического воспитания, слабое использование занятий спортом и спортивных соревнований для формирования и совершенствования творческих, эстетических и других духовных способностей человека, его нравственной, коммуникативной, экологической культуры;

3) педагогические принципы, на которых построена сложившаяся система работы с населением в области спорта: вся активность обычно исходит от педагога, тренера, организатора, а ученики выступают как пассивный объект их педагогического воздействия; не учитываются в полной мере индивидуальные личностные особенности тех, на кого направлено данное воздействие и т.д.;

4) широко распространённые в общественном мнении стереотипы (представление о том, что вся ценность занятий спортом сводится лишь

к их воздействию на здоровье и физическое развитие человека; мнение о негативном влиянии спорта на духовную культуру людей; укоренившийся в общественном сознании образ “физкультурника”- физически крепкого, здорового человека с накаченными мышцами, но с ограниченным интеллектом, с узким культурным кругозором; представление о неизбежности разрыва между физическим и духовным развитием человека, о невозможности достижения высоких результатов в различных видах деятельности), являющиеся следствием недостатков в организации физкультурно-спортивного образования (специалистами в области физической культуры и спорта, средствами массовой информации и т.д.);

5) крайне низкий уровень знаний спортсменов о духовно-нравственных идеалах и ценностях олимпизма как следствие серьёзных недостатков в организации олимпийского образования;

6) недостатки в подготовленности специалистов - полное отсутствие у них знаний о культурном потенциале спорта и путях его реализации в современных условиях, о влиянии спорта на интеллектуальные и другие духовные способности человека, о том, как научить спортсменов видеть и понимать красоту спорта, действовать по “законам красоты” в ходе тренировок и соревнований, формировать нравственное поведение спортсменов [3].

Каковы пути преодоления этих социальных барьеров и повышения уровня духовной ценности современного спорта?

Прежде всего, нужен переход во всей спортивной работе на принципы гуманистической педагогики и психологии.

Важное значение имеет активизация работы, связанной с формированием и повышением уровня эстетической культуры спортсменов и зрителей.

Характер воздействия спорта на эстетическое сознание спортсменов, зрителей и болельщиков во многом зависит от системы их интересов и ценностных ориентаций. Если, к примеру, зрителя интересует азарт спортивных соревнований, если главное, что движет спортсменом в занятиях спортом – его тщеславие, стремление победить соперника любым способом, то в этих случаях спорт вряд ли будет стимулировать развитие эстетических вкусов, эстетической культуры такого зрителя и спортсмена

И напротив, если зритель обращается к спорту для того, чтобы насладиться такими эстетическими ценностями, как совершенное телосложение, красота движений, возвышенные поступки спортсменов, он получает возможность потренировать свою способность к эстетической оценки явлений, усовершенствовать свои эстетические способности. Если спортсмен стремиться не просто добиться победы над противником, но и доставить эстетическое наслаждение зрителям и самому себе, он опять-таки развивает свои эстетические способности [4].

Поэтому, интерес человека к спорту вовсе не свидетельствует об ограниченности интересов человека, в частности, о неразвитом эстетическом вкусе. Спорт способен удовлетворить самые утончённые эстетические потребности человека, его стремление насладиться “прекрасным” в поступках, совершенства в движениях. Грубый, в эстетическом отношении вкус проявляется не просто в направленности на спорт, а в том, что именно в самом спорте и в сопутствующих ему явлениях избирается объектом интереса [5].

Выводы

Как было сказано выше, спорт и искусство имеют целый ряд важных, общих, сходных моментов. Такая общность спорта и искусства поднимает вопрос о возможности их более тесного союза.

Теоретический анализ спорта и искусства выявляет их способность плодотворно влиять друг на друга, дополнять друг друга в решении разнообразных социально-культурных задач. Так, например, спорт может выступать в качестве объекта самого разнообразного художественного творчества, которое, помогает раскрывать смысл и ценности спортивной деятельности; спорт является одним из наиболее эффективных средств физического совершенствования человека, а искусство – духовного развития личности. В связи с этим напрашивается вывод о необходимости поиска путей их объединения, синтеза.

Таким образом, ряд теоретических соображений побуждает к постановке и решению проблемы укрепления связей спорта с искусством. Действительно актуальной эту проблему делают не теоретические соображения, а реальные практические потребности в более эффективном решении целого ряда социально – педагогических и культурных задач на основе целостного использования спорта и искусства.

Прежде всего, речь идёт о стремлении действительно реализовать гуманистический идеал разносторонне и гармонично развитой личности, входящий к древнегреческому идеалу калокагатии: гармонии физических и духовных способностей человека, его внешних и внутренних качеств.

Перспективы дальнейших научных исследований

Выявить потребность в практической реализации гуманистического идеала разносторонне и гармонично развитой личности.

Анализ проблемы эффективной и полной реализации культурного потенциала спорта.

Источники

1. Столяров В.И. Спорт и культура (методологический и теоретический аспекты проблемы) / Столяров В.И. // Спорт духовные ценности, культура. - М., 1997- вып. 1.- С. 84-209.

2. Апциаури Л.Ш. Спорт как социальное явление и фактор социализации личности // Теория и практика физ. культуры. 2003.- №1-С. 12-14.

3. Столяров В.И. От гуманистической теории спорта – к теории гуманизации соперничества // Теория и практика физ. культуры. 2003.- №5 – С. 13-15.

4. Столяров В.И. Концепция спартианского движения // Теория и практика физ. культуры. 2001.- №1 – С. 4-11.

5. Сараф М.Я. Философские измерения спорта // Теория и практика физ. культуры. 2000.- №2 – С. 62-63.

Стаття надійшла 27.03.2006 р.

Наші автори

№ п/п	Прізвище, ім'я, по-батькові	Відомості
1	2	3
1.	<i>Пожуєв Володимир Іванович</i>	Доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри програмного забезпечення та математичного моделювання, ректор Запорізької державної інженерної академії
2.	<i>Воронкова Валентина Григорівна</i>	Доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри менеджменту організацій, декан факультету менеджменту і фінансів Запорізької державної інженерної академії, академік Української Академії Політичних наук, академік Міжнародної Академії наук вищої школи
3.	<i>Швець Євген Якович</i>	Кандидат технічних наук, професор, член-кореспондент Академії інженерних наук України, перший проректор Запорізької державної інженерної академії, зав. кафедри фізичної та біомедичної електроніки
4.	<i>Макушинська Ганна Павлівна</i>	Кандидат філософських наук, доцент кафедри українознавства Запорізької державної інженерної академії
5.	<i>Швець Дмитро Євгенович</i>	Кандидат соціологічних наук, доцент кафедри менеджменту організацій, начальник навчального відділу Запорізької державної інженерної академії
6.	<i>Лісовська Ірина Михайлівна</i>	
7.	<i>Шавкун Ірина Григорівна</i>	Кандидат філософських наук, доцент, декан факультету менеджменту Запорізького національного університету
8.	<i>Урбан Оксана Анатоліївна</i>	Кандидат економічних наук, доцент кафедри теорії економіки та менеджменту Луцького державного технічного університету
9.	<i>Бєдная Вікторія Борисівна</i>	Кандидат філософських наук, доцент, завідувача кафедрою соціальної роботи та соціальної педагогіки Міжнародної академії управління персоналом
10.	<i>Макаренко Наталія Юріївна</i>	Кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту політичних та етнонаціональних досліджень НАН України ім. І.Ф. Кураса
11.	<i>Титар Олена Володимирівна</i>	Кандидат філософських наук, старший викладач кафедри теорії культури та філософії науки філософського факультету Харківського національного університету
12.	<i>Осіпова Марина Юріївна</i>	Аспірантка Запорізької державної інженерної академії кафедри менеджменту організацій Запорізької державної інженерної академії

13.	<i>Мілова Марія Іллівна</i>	Кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри соціальних наук Одеської державної академії холоду
14.	<i>Гордієнко Михайло Григорович</i>	Кандидат політичних наук, доцент кафедри філософії Національної академії державної податкової служби України
15.	<i>Пелагеша Наталя Євгеніївна</i>	Аспірант Національного інституту стратегічних досліджень України
16.	<i>Лісовський Петро Миколайович</i>	Кандидат філософських наук, експерт з питань таємниць при Раді національної безпеки та оборони України, старший викладач Національної академії державного управління при Президентові України
17.	<i>Лавриненко Володимир Григорович</i>	Кандидат історичних наук, доцент кафедри управління, соціології та європейської інтеграції Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова
18.	<i>Семенюк Миколай Михайлович</i>	Кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів Запорізької державної інженерної академії
19.	<i>Линник Ігор Валентинович</i>	Асистент кафедри філософських та соціальних наук Київського національного торговельно-економічного університету, факультет банківської справи
20.	<i>Зикін Олексій Віталійович</i>	Здобувач кафедри філософії Запорізького національного університету
21.	<i>Чорноморденко І.В.</i>	Кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Київського національного університету будівництва і архітектури
22.	<i>Жадько Віталій Андрійович</i>	Доктор філософських наук, професор кафедри менеджменту організацій Запорізької державної інженерної академії
23.	<i>Александрова Олена Станіславівна</i>	Кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Запорізького національного університету
24.	<i>Бакальчук Владислава Олегівна</i>	Ст. наук. співробітник, аспірантка Національного інституту стратегічних досліджень
25.	<i>Дроздовська Ольга Миколаївна</i>	Аспірантка кафедри менеджменту організацій Запорізької державної інженерної академії
26.	<i>Товарниченко Володимир Олександрович</i>	Кандидат філософських наук, доцент кафедри менеджменту організацій Запорізької державної інженерної академії
27.	<i>Вандишев Валентин Миколайович</i>	Доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Сумського національного університету
28.	<i>Бацунов Сергій Миколайович</i>	Здобувач, старший викладач кафедри фізичного виховання Запорізького національного університету

Вимоги до статей, публікуємих в збірнику наукових праць “ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК Запорізької державної інженерної академії”

Плідно відредагований текст електроннопису (кількість авторів не більше трьох) на українській (або російській) мові повинен бути представлений до редакції на дискеті формату **3,5”** в редакторі MS Word та одним роздрукованим примірником з підписами усіх авторів.

Об’єм статті, включаючи табличний, графічний, текстовий матеріал, посилання на джерела та малюнки, мінімальний 5 сторінок, а максимальний – 22.

Формат аркушу: A4, поля – по 20мм, шрифт Arial – 14пт, міжрядковий інтервал – 1,0, абзац – 1,25 см. Ілюстрації (максимально спрощені) розміром не більше одного аркушу A4 виконані в форматі CDR (BMP) та XLS з наступним перекладом в формат GIFF та розташовуються по тексту електроннопису. Виконання ілюстрацій графічним вбудованим редактором MS Word не допускається. Таблиці повинні бути пронумеровані та мати заголовки та посилання на них по ходу тексту.

Інформаційний перелік джерел повинен відповідати послідовності згадування джерел інформації по тексту. Книги (монографії) обов’язково повинні вмістити прізвища та ініціали перших трьох авторів, назву, місто видання, назву видавництва (або організацію, що видала), рік видання та загальну кількість сторінок. Для статей із журналів та збірників потрібно вказувати прізвища та ініціали перших трьох авторів, назву статті (без скорочення), місце та назву видання, номер та рік випуску та сторінки, на яких знаходиться стаття. Перелік джерел, інформації повинен приводитися на мові оригіналу.

Електроннопис повинен починатися з назви статті, на наступному рядку прізвище та ініціали автора, в круглих дужках місто (ці два рядки вирівнюються по середині аркуша), далі йде через один інтервал **Анотація, Ключові слова та Реферат** (на українській, російській та англійській мовах) текст статті (на українській або російській мові) зі **Вступом, Метою, Аналізом літератури, Обговоренням проблеми, Висновками та Перспективами подальших наукових досліджень**, в кінці – **Джерела**.

Для публікації до редакції надсилається:

1. Паперовий та електронний варіант статті двома файлами: з розширенням *.rtf – стаття та з розширенням *.doc – відомості про авторів, де вказано прізвище, ім’я та по-батькові, науковий ступінь та звання, членство в наукових академіях, посада та місце постійної роботи чи навчання (повна назва організації, підрозділ, посада та робочі, домашні адреси та телефони, адреса електронної пошти (обов’язково)).

2. Завірена рецензія для студентів, аспірантів, випускників та пошукачів з можливістю до публікації.

Матеріали направляти:

69006, м. Запоріжжя, пр. Леніна, 226, кімн. Л413. Запорізька державна інженерна академія, редакція “Гуманітарного вісника”.

При не виконанні цих вимог статті не приймаються. Статті, відхилені рецензентами та редакційною колегією, повертаються авторам з аргументацією свого рішення.

Для нотаток

Збірник наукових праць
Гуманітарний вісник
Запорізької державної інженерної академії

*за напрямом філософія-фаховий
заснований 2 лютого 2001 року*

Випуск №25 (2006 рік)

Упорядники:

Воронкова В.Г., д.ф.н., професор

Рецензенти:

Бондарчук І.А. – д.ф.н., професор

Вандишев В.М. – д.ф.н., професор

Технічний редактор:

Ажажа М.А., асистент

кафедри менеджменту організацій

69006, м. Запоріжжя, проспект Леніна, 226,
Запорізька державна інженерна академія,
кімната Л-413, тел. (0612) 2238-292
електронна версія <http://www.zgia.zp.ua>
електронна скринька gumviszgia@zgia.zp.ua

Засновник і видавець:

Запорізька державна інженерна академія.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації “Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії” серія КВ №9770 від 15.04.2005 року.

Підписано до друку 29.06.05 р. Папір типогр. №1
Умов. видав. арк. Умов. друк. арк. 13,2 Наклад 300 прим.
Замовлення №

Видавництво:

Редакційно-видавничий відділ Запорізької державної інженерної академії:
69006, м. Запоріжжя, просп. Леніна, 226, ЗДІА, кімн. 96 Тел. (0612) 2238-596
Оригінал-макет виготовлено в редакції “Гуманітарного вісника ЗДІА”
Надруковано з електронного оригінал-макету редакції в РВВ ЗДІА